

показників для інвесторів. Для інвесторів, які надають перевагу більшою мірою прибутковості, $ai > 0,5$; для інвесторів, що віддають перевагу надійності, $aj > 0,5$. При рівності переваг $ai = aj = 0,5$.

При виборі об'єкту інвестування інвестор враховує не тільки значення інтегрального показника, а й вплив зовнішніх факторів на інвестиційну привабливість потенційного отримувача інвестицій. Тому, в процесі управління інвестиційною привабливістю, на підприємстві повинна бути розроблена стратегія розвитку, яка враховує ризики, що пов'язані з впливом зовнішнього середовища на діяльність підприємства, мати механізм адаптування до змін з метою збереження інвестиційної привабливості.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Залучення інвестицій на сучасному етапі є вкрай необхідним процесом для відродження та досягнення конкурентоспроможності підприємствами України. Оскільки аспекти діяльності підприємства можуть бути різноманітними і шляхи досягнення цілей та покращення результатів можуть бути різноспрямованими, для досягнення своєї мети необхідна координація зусиль керівництва, яка є частиною процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Методи оцінки та управління інвестиційною привабливістю підприємства слід адаптувати під потреби інвесторів у отриманні всебічної, комплексної інформації про сучасний стан підприємства та прогностичні перспективи його стійкого розвитку.

В подальшому, актуальними напрямками дослідження можуть бути розробка ефективної моделі, методів та інструментів управління інвестиційною привабливістю підприємства, які враховують вплив та ризики як внутрішнього, так і

зовнішнього середовища функціонування підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Наказ № 22 від 23.02.1998 Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій «Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» // Офіційний вісник України від 16.04.1998 р., № 13, стор. 211, код акту 5120/1998
2. Алексеев Л.М. Финансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства / Л.М. Алексеев // Економічний форум. — 2009. - №3. — С.94-102.
3. Аранчій Д.С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу / Аранчій Д.С., Гончаренко С.А. // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Випуск 3. Том 2 – 2011 – с. 59-64
4. Игольников Г.Л. Управленческие основы инновационно-инвестиционной деятельности промышленных предприятий: Учеб. пособие / Г.Л. Игольников, Е.Г. Патрушева; Яросл. гос. ун-т. – Ярославль, 2002. 107с.
5. Лазоренко Т.В. Управління інвестиційною привабливістю підприємства / Т.В. Лазоренко, О.В. Цветкова // Молодий вчений. - 2014.- № 12 (15) грудень. - С. 184 -187.
6. Пилипенко О. І. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства: огляд методик / О. І. Пилипенко // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 1(13). – С. 324-330.
7. Хобта В.М. Активізація і підвищення інвестиційних процесів на підприємствах. Монографія / Хобта В.М., Попова О.Ю., Мешков А.В. // НАН України. Інститут економіки промисловості. МОН України. ДонНТУ, Донецьк – 2005 – с. 343

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*

УДК 330.332

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i49.51143>

**ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ І МЕТОДІВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ
ВКЛАДЕНЬ ПІДПРИЄМСТВ**

*Щербань О.Д., к.е.н., доцент,
Шевченко І.В., студентка (ХІФ УДУФМТ)*

У статті відведено особливе місце в розгляді інвестиційної діяльності пошуку і висвітленню джерел інвестиційних ресурсів. При аналізі джерел фінансування інвестицій виділено внутрішні й зовнішні джерела інвестування. Наведено основні характеристики джерел формування інвестиційних

ресурсів підприємств. Вид використаних джерел покриття інвестиційних потреб визначає методи фінансування інвестиційної діяльності підприємств. Висвітлено методи фінансування інвестиційної діяльності підприємств з характеристикою позитивних і негативних якостей джерел.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, ресурси, джерела фінансування, покриття інвестиційних потреб, методи фінансування, чинники, якість джерел фінансування, реалізація інвестиційних проектів.

ИССЛЕДОВАНИЕ ОСНОВНЫХ ИСТОЧНИКОВ И МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ВЛОЖЕНИЙ ПРЕДПРИЯТИЙ

**Щербань Е.Д., к.э.н., доцент,
Шевченко И.В., студентка (ХИФ УГУФМТ)**

В статье отведено особое место при рассмотрении инвестиционной деятельности поиска и освещению источников инвестиционных ресурсов. При анализе источников финансирования инвестиций выделены внутренние и внешние источники инвестирования. Приведены основные характеристики источников формирования инвестиционных ресурсов предприятий. Вид использованных источников покрытия инвестиционных потребностей определяет методы финансирования инвестиционной деятельности предприятий. освещены методы финансирования инвестиционной деятельности предприятий с характеристикой положительных и отрицательных качеств источников.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, ресурсы, источники финансирования, покрытие инвестиционных потребностей, методы финансирования, факторы, качество источников финансирования, реализация инвестиционных проектов.

STUDY OF MAIN SOURCES AND METHODS OF INVESTMENTS ENTERPRISES

**Scherban E., Candidate of Economic Sciences, Associate professor,
Shevchenko I., student (Kharkov Institute of Finance USUFIT)**

The article is devoted to a special place in the consideration of investment activity of search and highlighting of sources of investment resources. There are highlighted internal and external sources of investment in the analysis of sources of financing investment. The classification of investment sources should be specific to different legal organizational forms. The questions of identifying of sources of funding and providing investment needs do not lose their relevance, and become particularly important in times of economic and financial crisis, when risks of investment projects are significantly higher. The basic characteristics of the sources of investment resources modeling of companies are shown. Type of sources of investment needs covering defines methods of investment activity financing. Methods of investment activity financing of enterprises with characteristic of positive and negative points of sources are shown. Methods of financing of investment activity are due to definite factors which are used under certain conditions.

Keywords: investment activity, resources, funding, investment needs covering, financing methods, factors, quality of sources of financing, investment projects realization.

Постановка проблеми. Особливе місце в розгляді інвестиційної діяльності відводиться пошуку і оптимізації джерел інвестиційних ресурсів. Адже співвідношення між трьома їх основними видами (власними, позичковими і залученими) визначає значною мірою той економічний ефект, який надалі принесе вкладення коштів в ті чи інші об'єкти інвестування.

Формування структури джерел фінансування - дуже складний процес, який залежить від потужності кожного джерела в той чи інший період часу, фінансового стану та перспектив розвитку інвесторів, а також кон'юнктури ринку й актуальності інвестиційного проекту в перспекти

ві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проводячи аналіз публікацій з теми «Основні джерела і методи інвестиційних вкладень підприємств» слід відмітити значне збільшення їх кількості в останні роки, що підтверджує актуальність обраної для дослідження теми. Серед авторів, що приділяли найбільшу увагу в своїх працях саме з цієї теми, відомі такі дослідники Ісаєва О.Є., Грідасов В.М., Кривченко С.В. [1], Крупка І.М. [2], Симоненко Л.І. [3], Удалих О.О. [4], Татаренко Н.О., Поручник А.М. [5].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Нині перед підприємствами постає проблема, зумовлена необхідністю залучення

фінансових ресурсів і їхньою обмеженістю, проблема оцінки і підвищення інвестиційної привабливості підприємства як характеристики, що дозволяє сформувати інвестору уявлення про стан об'єкту вкладання коштів, надійність майбутньої інвестиції, очікувані результати від їх використання.

Й досі залишаються проробленими аспекти прийняття якісних управлінських рішень, з одного боку, щодо інвестування коштів, а з другого – щодо покращення фінансового становища підприємства та підвищення рівня його інвестиційної привабливості. До них слід віднести зокрема ув'язування питань всебічного стійкого розвитку підприємства і його інвестиційної привабливості, формування комплексної, адекватної та загальноприйнятної системи оцінювання інвестиційної привабливості й інші.

Метою статті. Метою даної статті є дослідження основних джерел і методів інвестиційних вкладень підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційні ресурси представляють собою всі види фінансових активів, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування. Джерела формування інвестиційних ресурсів в ринковій економіці вельми різноманітні. Це обумовлює необхідність визначення змісту джерел інвестування та

уточнення їх класифікації.

З позицій підприємства бюджетні інвестиції, кошти кредитних організацій, страхових компаній, недержавних пенсійних та інвестиційних фондів та інших інституційних інвесторів є не внутрішніми, а зовнішніми джерелами. До зовнішніх для підприємства джерел відносяться і заощадження населення, які можуть бути залучені на цілі інвестування шляхом продажу акцій, розміщення облігацій, інших цінних паперів, а також за допомогою банків у вигляді банківських кредитів [1].

При класифікації джерел інвестування необхідно також враховувати специфіку різних організаційно-правових форм, наприклад, приватних, колективних, спільних підприємств. Так, для підприємств, що перебувають у приватній або колективній власності, внутрішніми джерелами можуть виступати особисті накопичення власників підприємств. Для підприємств, що перебувають у спільній із зарубіжними фірмами власності, інвестиції іноземних співвласників також слід розглядати як внутрішні для даного підприємства джерело. Джерела формування інвестиційних ресурсів поділяються на власні, позикові та залучені, основні характеристики яких наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Джерела формування інвестиційних ресурсів

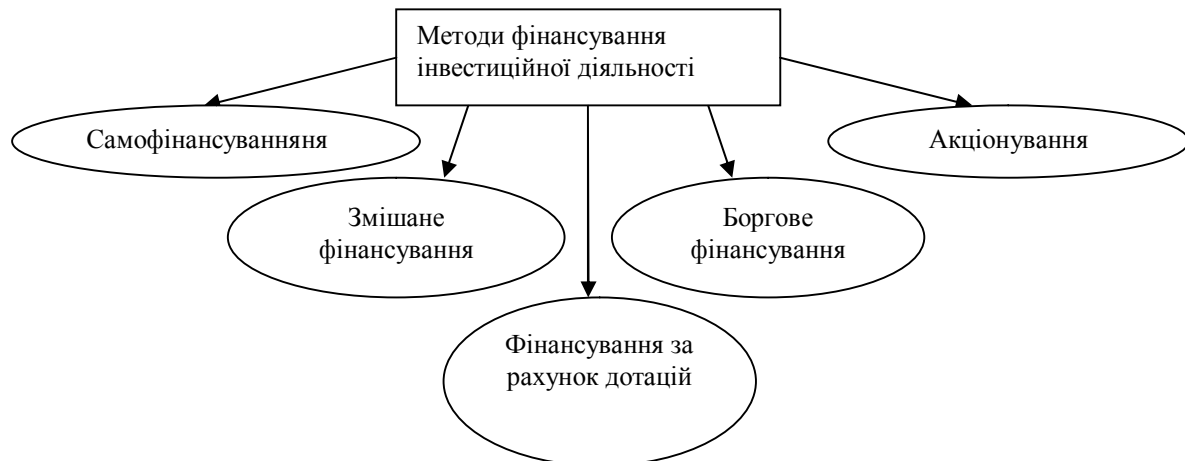
Власні 1	Позикові 2	Залучені 3
Частина чистого прибутку, що реінвестується	Інвестиційні кредити банків	Емісія акцій
Амортизаційні відрахування	Емісія облігацій підприємством	Внески сторонніх інвесторів в статутний фонд
Страхова сума Відшкодування збитків	Податковий інвестиційний кредит	Кошти, надані безкоштовно комерційними і державними структурами, на цільове фінансування
Внутрішня кредиторська Заборгованість	Фінансовий лізинг	
Мобілізована частина оборотних активів	Цільовий державний кредит	
Довгострокові фінансові вкладення, строк погашення яких закінчується в данному році		

Для здійснення ефективного вкладення коштів інвестор має визначити, яка їх частка буде профінансована за рахунок кожного виду ресурсів.

Питання визначення джерел фінансування та забезпечення інвестиційних потреб не втрачають своєї актуальності, а особливого значення набувають в період економічних та

фінансових криз, коли значно підвищуються ризики при реалізації інвестиційних проектів [2].

Вид використаних джерел покриття інвестиційних потреб визначає методи фінансування інвестиційної діяльності підприємств. Методи фінансування інвестиційної діяльності наведені на рисунку 1.

Рис. 1. Методи фінансування інвестиційної діяльності підприємства

Обираючи той чи інший метод фінансування інвестиційних потреб необхідно враховувати їх особливості. Вони можуть бути, як позитивними, так і негативними.

Коротка характеристика позитивних і негативних якостей джерел, що використовуються надана у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Характеристика джерел фінансування інвестиційних потреб

Джерела фінансування			
Власні		Позичені та залучені	
Позитивні сторони	Недоліки	Позитивні сторони	Недоліки
1	2	3	4
Простота і швидкість залучення	Обмежений обсяг	Диверсифікованість	Складність із залученням і оформленням
Висока віддача за критерієм норми прибутковості інвестиційного капіталу			Значний строк залучення
Суттєве зниження ризику Неплатоспроможності та банкрутства підприємства при їх використанні	Відсутній зовнішній контроль за їх ефективним використанням	Кваліфікований зовнішній контроль за ефективністю використання ресурсів	Необхідність надання гарантій (на платній основі)
Повне збереження управління в руках засновника підприємства			Підвищений ризик банкрутства у зв'язку із несвоєчасним погашенням боргу
Незначний фінансовий ризик	Обмежені стратегічні можливості підприємства	Зростання вартості власного капіталу	Втрата частини прибутку від інвестиційної діяльності у зв'язку з необхідністю платити відсотки та дивіденди
			Часткова втрата управління діяльністю підприємства

Остаточне рішення щодо використання джерел фінансування повинно бути обґрунтовано відповідними спеціалістами підприємства і затверджено вищим керівництвом організації [3].

Слід зазначити, що всі джерела фінансування інвестиційної діяльності мають особливості, що обумовлюють напрями їх

використання для підприємства. Однак, існує суперечливість їх впливу на фінансово-інвестиційну стратегію і загальну стратегію розвитку підприємства.

Отже, вирішуючи проблеми забезпечення інвестиційних потреб необхідно розглядати джерела фінансування за такими характеристиками: реальність використання

джерела (його доступність); потенційна ємність джерела; економічна ефективність використання; рівень ризику джерела [4].

Щодо методів фінансування, то кожен з

них зумовлений певними чинникам, що використовується за наявності певних умов, які наведені на рисунку 2.

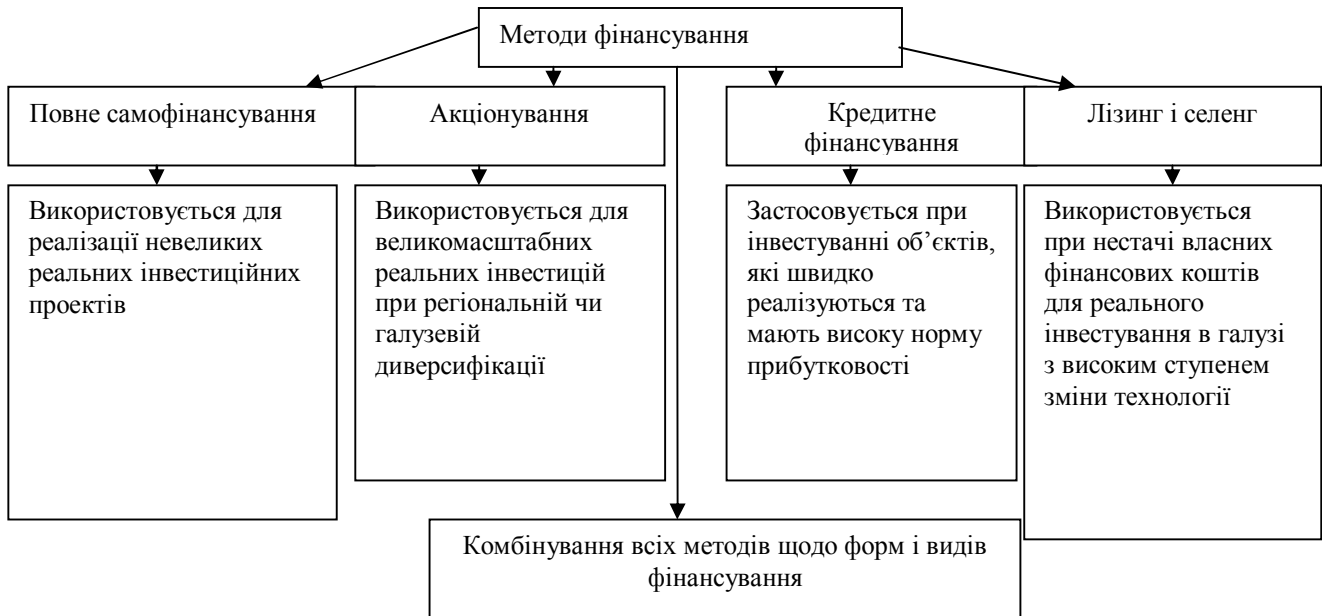

Рис. 2. Методи фінансування інвестиційної діяльності

Розглянемо більш детально найбільш доступні джерела фінансування інвестицій в Україні.

Прибуток підприємств. Хоча прибуток підприємств є важливим і найменш ризикованим засобом поповнення інвестицій, проте сьогодні прибуток, як джерело покриття інвестиційних потреб в Україні, практично не використовується. Він є джерелом фінансування інвестицій лише на окремих, високорентабельних підприємствах. За нинішніх умов неефективної податкової системи, масової збитковості виробництва і масових неплатежів прибуток, як джерело покриття інвестиційних потреб в країні, є набагато менш значущим порівняно з амортизаційним фондом. Та невелика кількість підприємств, які можуть забезпечити високий рівень прибутку, не мають можливості формувати власні інвестиційні ресурси у необхідній кількості через надлишковий податковий тиск [5].

Амортизаційні відрахування. Серед джерел фінансування інвестицій амортизаційні відрахування виступають часткою власних коштів підприємств при реалізації капіталовкладень і традиційно є найвагомішими. Сума нарахованої амортизації в цілому в економіці України збільшується лінійно, що свідчить про застосування переважно однакових методів її нарахування за умов незначного підвищення вартості об'єктів. Водночас спостерігається щорічне зростання показників спрацювання основних засобів, яке наближає економіку і

промисловість України до масштабної техніко-технологічної кризи. Частково це відбувається через те, що чинне законодавство України фактично унеможливує проведення підприємствами власної амортизаційної політики не забезпечує збільшення обсягів джерел фінансування капітальних інвестицій у відтворення основних фондів, що акумулюються за рахунок позитивних результатів господарської діяльності. Звичайно, відновлюючи амортизацію як надійне джерело фінансування інвестицій, необхідно обмежити можливість її використання не за призначенням. З метою збільшення нарахованої суми амортизації підприємствам необхідно підвищувати не тільки ставки нарахування амортизації, але й вартість її об'єктів, тобто стимулювати прискорене введення основних засобів, як результат забезпечення інвестиційних потреб за рахунок різних джерел фінансування. Така система здатна посилити принцип рівності сторін господарських відносин: держава регламентує амортизаційний механізм, виходячи із завдань стратегії і тактики загальної економічної політики; корпоративні структури беруть на себе зобов'язання дотримуватися встановлених правил поведінки, керуючись власними комерційними інтересами; споживачі одержують якісний продукт, виготовлений за рахунок прискореного оновлення основного виробничого фонду.

З огляду на це, державна амортизаційна політика в Україні має завдання подолати існуючий дисбаланс бюджетних інтересів держави

та інвестиційних інтересів підприємств, одночасно сприяючи поліпшенню фінансового стану підприємств як умови забезпечення відтворення їх основних і оборотних засобів. Лише на такій базі можливо створити привабливий інвестиційний клімат у промисловому виробництві та забезпечити стаке підвищення його технологічного рівня.

Позичкові джерела забезпечення інвестиційних потреб. Серед них головну роль зазвичай відіграють довгострокові та короткострокові кредити банків, причому короткострокові кредити, як правило застосовуються для поповнення дефіциту оборотних коштів. Раніше склалась така ситуація, що кредитна система мала незначний вплив на інвестиційні процеси в національній економіці через те, що банки практично не видавали довгострокові кредити. В умовах стабілізації економіки структура банківських кредитів покращилась, але входження економіки країни в кризу, стало причиною погіршення ситуації на ринку позикового капіталу (обмеженість ресурсів, зростання ставок кредитування, переважання короткострокових позик).

Залучення іноземного капіталу. На думку більшості вітчизняних і закордонних науковців залучення іноземних інвестицій є одним із найсуттєвіших засобів активізації інвестиційної діяльності. Особливо це характерно для підприємств харчової промисловості. Розвиток іноземного інвестування в умовах дефіциту внутрішніх фінансових ресурсів можливий лише за умов створення сприятливого інвестиційного клімату і стабільного економічного розвитку. Країни-реципієнти іноземного капіталу повинні завжди бути на крок попереду через значну конкуренцію за право отримати іноземні вливання в реальний сектор країни. Іноземні інвестиції залучаються, головним чином, у процесі зміни власника, що сприяє заміщенню вітчизняного капіталу іноземним. За свідченням іноземних фахівців, це є характерним для більшості постсоціалістичних країн. Так, відзначається, що в

багатьох із цих країн (Угорщина, Чехія, Естонія) максимальний приток іноземних інвестицій спостерігався саме в процесі приватизації. Після її завершення спостерігалось уповільнення притоку іноземних інвестицій, оскільки ці країни вичерпали привабливі для іноземних інвесторів активи.

Вибір джерела покриття інвестиційних потреб, впливаючи на інвестиційну активність, дозволяє підприємствам впливати на структуру пасивів, ступінь ризику інвестиційної діяльності.

Висновок. Покриття інвестиційних потреб підприємства повинно відбуватися за рахунок всіх видів ресурсів, які можна залучити для здійснення як реального, так і фінансового інвестування.

Підприємство повинно зважено підходити до вибору і співвідношення різних видів інвестиційних ресурсів і проводити ефективну політику їх формування. Вибір конкретного джерела покриття інвестиційних потреб забезпечується ґрунтовним аналізом вартості джерела та його впливу на фінансову, податкову та комерційну політику підприємства, ступінь ризику при реалізації інвестиційного рішення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Грідасов В. М. Інвестування: Навч. посіб. / В. М. Грідасов, С. В. Кривченко, О. С. Ісаєва. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 164 с.
2. Крупка І. М. Формування макроекономічного інвестиційного середовища в Україні / І. М. Крупка // Фінанси України. - 2010. - №4. – С. 65-69.
3. Симоненко Л. І. Інвестиційний процес в Україні в умовах перехідної економіки / Л. І. Симоненко // Фінанси України. – 2008. - №5. – С. 126-145.
4. Удалих О. О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: Навч. посіб. / О. О. Удалих. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 292 с.
5. Татаренко Н. О. Теорії інвестицій: Навч. посіб. / Н. О. Татаренко, А. М. Поручник. - К.: КНЕУ, 2000. – 159 с.

*Рецензент д.е.н., професор ХІФ УДУФМТ Дорошенко Г. О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В. О.*